

3. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף סה עמוד א

שהיו בבייתוסין אומרים, "עצרת" - אחר שבת. נטפל להם רבי יוחנן בן זכאי, ואמר להם, שוטים, מנין לכם? ולא היה אדם אחד שהיה משיבו, חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו, ואמר, משה רבנו - אוהב ישראל היה, ויודע שעצרת יום אחד הוא, עמד ותקנה אחר שבת, כדי שיהו ישראל מתענגין שני ימים. קרא עליו מקרא זה, (דברים א) "אחד עשר יום מחרב דרך הר שעיר"; תלמוד בבלי מסכת מנחות דף סה עמוד ב ואם משה רבנו אוהב ישראל היה, למה אחרן במדבר ארבעים שנה? אמר לו, רבי, בכך אתה פוטרני? אמר לו, שוטה, ולא תהא תורה שלמה שלנו, כשיחה בטלה שלכם. כתוב אחד אומר, (ויקרא כג) "תספרו חמשים יום". וכתוב אחד אומר, (שם) "שבע שבתות תמימת תהיינה". הא כיצד? כאן ביום טוב שחל להיות בשבת, כאן ביום טוב שחל להיות באמצע שבת:

4. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כב עמוד ב

בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם, משקלקלו הבייתוסים וכו'. תנו רבנן, מה קלקול קלקלו הבייתוסין? פעם אחת בקשו בייתוסין להטעות את חכמים, שכרו שני בני אדם בארבע מאות זוז, אחד משלנו ואחד משלהם. שלהם - העיד עדותו ויצא. שלנו - אמרו לו, אמור כיצד ראית את הלבנה? אמר להם, עולה הייתי במעלה אדמים, וראיתו שהוא רבוע בן שני סלעים - ראשו דומה לעגל, אזניו דומין לגדי, קרניו דומות לצבי, וזנבו מנחת לו בין ירכותיו, והצצתי בו ונרתעתי, ונפלתי לאחורי, ואם אין אתם מאמינים לי, הרי מאתים זוז צרורים לי בסדיני. אמרו לו, מי הזקיקך לכך? אמר להם, שמעתי שבקשו בייתוסים להטעות את החכמים, אמרתי, אלך אני ואודיע להם, שמא יבואו בני אדם שאינם מהגנין, ויטעו את החכמים. אמרו לו, מאתים זוז נתונין לך, במתנה, והשוכרך - ימתח על העמוד. באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המפירין:

5. רש"י מסכת ראש השנה דף כב עמוד ב

להטעות את החכמים - שאירע יום שלשים של אדר בשבת, ולא נראה חדש בזמנו, והבייתוסין מתאוין שיהא יום ראשון של פסח בשבת, כדי שתהא הנפת העומר באחד בשבת ועצרת באחד בשבת, לפי שהן דורשין ממחרת השבת יניפנו - ממחרת שבת בראשית, כמשמעו, ושכרו שני בני אדם להעיד שראו את החדש היום.

6. תלמוד בבלי מסכת יומא דף יט עמוד ב

הוא פורש ובוכה - שחשדוהו בצדוקי, והן פורשין ובוכין - ... וכל כך למה? שלא יתקן מבחוץ ויכניס מבפנים - כדרך שהצדוקין עושין. תנו רבנן, מעשה בצדוקי אחד שתקן מבחוץ והכניס לפנים, ביציאתו היה שמח שמחה גדולה, פגע בו אביו, אמר לו, בני, אף על פי שצדוקין אנו, מתיראין אנו מן הפרושים.

7. תלמוד בבלי מסכת נדה דף לג עמוד ב

תנו רבנן מעשה בצדוקי אחד שספר עם כהן גדול בשוק, ונתזה צנורא מפיו, נפלה לכהן גדול על בגדיו והוריקו פניו של כהן גדול, וקדם אצל אשתו, אמרו לו, אף על פי ששני צדוקים הן, מתיראות מן הפרושים ומראות דם לחכמים. אמר רבי יוסי, בקיאתי אנו כהן יותר מן הכל, והם מראות דם לחכמים, חוץ מאשה אחת שהיתה בשכונתנו, שלא הראת דם לחכמים ומתה. ותיפוק ליה משום צנורא דעם הארץ? אמר אבוי, בצדוקי חבר. אמר רבא, צדוקי חבר - בוועל נדה משוית ליה? אלא אמר רבא, דף לד ע"א רגל הנה, וטומאת עם הארץ ברגל - כטהרה שוינהו רבנן, דכתביב, (שופטים כ) "ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים", הכתוב עשאן כולן חברים):

8. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מח עמוד ב

תנו רבנן: מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו, ורגמוהו כל העם באתרוגיהן.

9. ויקרא פרק טז, א-יג

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי-ה' וַיִּמָּתוּ: (ב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל-אֶהֱרֹן אַחִיךָ וְאֶל-יָבֵא בְכָל-עֵת אֶל-הַקֹּדֶשׁ מִבַּיִת לַפָּרֹכֶת אֶל-פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲנֹן אֲרָאָה עַל-הַכַּפֹּרֶת: ... (יב) וְלָקַח מֶלֶאֱ-הַמִּחֲתָה גֹחַל־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי ה' וּמֵלֶא אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְהִבִּיא מִבַּיִת לַפָּרֹכֶת: (יג) וַנִּתֵּן אֶת-הַקֹּדֶשׁ עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי ה' וְכִסְהוּ עֲנַן הַקֹּדֶשׁ אֶת-הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:

10. רש"י ויקרא פרק טז פסוק ב

כי בענן אראה - כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני. ולפי שגלוי שכינתי שם, יזהר שלא ירגיל לבא, וזהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ביום הכיפורים:

11. משנה מסכת אבות פרק א משנה ג

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם:

12. מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ה

... ויהי מורא שמים עליכם כדי שיהיה שכרכם כפול לעתיד לבא: אנטיגנוס איש סוכו היו לו שני תלמידים שהיו שונין בדבריו והיו שונין לתלמידים ותלמידים לתלמידים. עמדו ודקדקו אחריהן ואמרו מה ראו אבותינו לומר דבר זה אפשר שיעשה פועל מלאכה כל היום ולא יטול שכרו ערבית. אלא אלו היו יודעין אבותינו שיש עולם אחר ויש תחיית המתים לא היו אומרים כך. עמדו ופירשו מן התורה ונפרצו מהם שתי פרצות צדוקים וביתוסין. צדוקים על שום צדוק ביתוסי על שום ביתוס. והיו משתמשין בכלי כסף וכלי זהב כל ימיהם. שלא היתה דעתן גסה עליהם אלא צדוקים אומרים מסורת הוא ביד פרושים שהן מצערין עצמן בעולם הזה ובעולם הבא אין להם כלום:

13. תלמוד בבלי מסכת יומא דף מז עמוד א

תנו רבנן: מלא קמצו, יכול מבורץ - תלמוד לומר בקמצו, אי בקמצו - יכול אפילו בראשי אצבעותיו, תלמוד לומר מלא קמצו - כדקמצי אינשי. הא כיצד? חופה שלש אצבעותיו על פיסת ידו, וקומץ. תלמוד בבלי מסכת יומא דף מז עמוד ב ובמחבת ובמרחשת מוחק בגודלו מלמעלה, ובאצבעו קטנה מלמטה, וזו היא עבודה קשה שבמקדש. - זו היא ותו לא? והא איכא מליקה, והא איכא חפינה! - אלא: זו היא מעבודות קשות שבמקדש.

14. רמב"ם פירוש המשניות - מסכת אבות פרק א משנה ג

והיו לזה החכם שני תלמידים שם האחד צדוק ושם השני ביתוס, וכאשר שמעו שאמר זה המאמר יצאו מלפניו ואמר האחד לחבירו הנה הרב אמר בפירוש שאין לאדם לא גמול ולא עונש ואין תקוה כלל כי לא הבינו כוונתו וסמך האחד מהן ידי חבירו ויצאו מן הכלל והניחו התורה. התחברה לאחד כת אחת ולחבירו כת אחרת וקראום החכמים צדוקים וביתוסים, וכאשר לא היו יכולים לקבץ הקהלות, לפי מה שהגיע להם מן האמונה שזאת האמונה הרעה תפריד הנקבצים כ"ש שלא תקבץ הנפרדים נטו להאמין הדבר שלא יכלו לכזבו אצל ההמון, שאילו היו מוציאים אותו מפיהם היו הורגין אותם, ר"ל דברי תורה ואמר כל אחד לסייעתו שהוא מאמין בתורה וחלק על הקבלה שאינה אמיתית, וזה לפטור עצמם מן המצוות המקובלות והגזירות והתקנות אחר שלא יכלו לדחות הכל הכתוב והמקובל, ועוד שהתרחק להם הדרך לפרוש כי לאחר ששב הפירוש בבחירתם היה יכול להקל במה שירצה ולהכביד במה שירצה כפי כוונתו אחר שאינו מאמין כלל בעיקר, ואמנם בקשו דברים המקובלים אל קצת בני אדם לבד ומאז יצאו

אלו הכתות רעות ויקראו באלו הארצות, ר"ל מצרים קראים ושמותם אצל החכמים צדוקים וביתוסים, והם אשר התחילו להשיב על הקבלה ולפרש על הפסוקים כפי מה שיראה להם מבלי שישמעו לחכם כלל הפך אמרו יתברך על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל:

15. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה עמוד ב

תנו רבנן, "וְאֶסְפֹּת דְגַנְךָ" וגו', מה תלמוד לומר? לפי שְנֵאמַר, (יהושע א) "לא ימוש ספר התורה הזה מפידך", יכול דברים ככתבן? תלמוד לומר, "וְאֶסְפֹּת דְגַנְךָ". (נהוג) [הנהג] בהם מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחאי אומר, אֶפְשָׁר אֲדָם חוֹרֵשׁ בְּשַׁעַת חֲרִישָׁה, וְזוֹרַע בְּשַׁעַת זְרִיעָה, וְקוֹצֵר בְּשַׁעַת קְצִירָה, וְדָשׁ בְּשַׁעַת דִּישָׁה, וְזוֹרֵה בְּשַׁעַת הָרוּחַ, תוֹרֵה מֵהָא עֲלֵיהּ? אֵלָּא בְּזִמְנֵי שְׂיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, מְלַאכְתָּן נַעֲשִׂית עַל יְדֵי אַחֲרִים, שְׁנֵאמַר, (ישעיה סא) "וְעַמְדוֹ זָרִים וְרָעוּ צִאֲנָכֶם" [וגו']. וּבְזִמְנֵי שְׂאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, מְלַאכְתָּן נַעֲשִׂית עַל יְדֵי עֲצָמָן, שְׁנֵאמַר, (דברים יא) "וְאֶסְפֹּת דְגַנְךָ", וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁמֵלַאכְתָּ אַחֲרִים נַעֲשִׂית עַל יְדָם, שְׁנֵאמַר, (שם כח) "וְעַבְדְּתָ אֶת אוֹיְבֵיךָ". אָמַר אַבְי, הֲרֵבָה עָשׂוּ כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל וְעֲלֵתָהּ בְּיָדָם, (והרבה עשו) כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וְלֹא עֲלֵתָהּ בְּיָדָם.

16. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף צט עמוד ב

אמר רבי אמי, מדבריו של רבי יוסי למדנו, אֶפְלוּ לֹא שָׁנָה אֲדָם אֵלָּא פֶּרֶק אֶחָד שְׁחֲרִית וּפֶרֶק אֶחָד עֲרִבִית, קַיִם מְצוֹת, (יהושע א) "לא ימוש ספר התורה הזה מפידך". אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, אֶפְלוּ לֹא קָרָא אֲדָם אֵלָּא קְרִיאַת שְׁמַע עֲרִבִית וְשְׁחֲרִית, קַיִם מְצוֹת "לא ימוש", וְדָבַר זֶה אֶסוּר לְאוֹמְרוֹ בְּפָנֵי עַם הָאָרֶץ.

17. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פב עמוד ב

רבי נהוראי אומר: מניח אני כל אומנות וכו'. תניא, רבי נהוראי אומר: מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שכל אומנות שבעולם אין עומדת לו אלא בימי ילדותו, אבל בימי זקנותו הרי הוא מוטל ברעב, אבל תורה אינה כן, עומדת לו לאדם בעת ילדותו, ונותנת לו אחרית ותקוה בעת זקנותו, בעת ילדותו מהו אומר? וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים, בזקנותו מהו אומר? עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו. הדרן עלך עשרה יוחסין וסליקא לה מסכת קידושין.

18. חתם סופר מסכת סוכה דף לו עמוד א

שמעתי ממ"ו הפלא"ה זצ"ל בהא דפליגי רשב"י ור' ישמעאל ר"פ כיצד מברכין ומסקי הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם אמר הוא ז"ל שעשו כרשב"י ולא רשב"י ממש דודאי מי שכוונתו לשם ה' הבוחן מחשבותיו ויודע עשתונותיו בודאי יעלה בידו אלא הם עשו כרשב"י נדמו לו ולא בעצם תוכניותם ע"כ לא עלתה בידם ... שרוצה לדמות עצמו לרשב"י זה פסול כי לא עלתה בידו ע"כ דברי הרב ודפח"ח. מכאן ואילך תוספת דברי תלמידו הפעוט כמוני נלע"ד רבי ישמעאל נמי לא אמר מקרא ואספת דגנך אלא בא"י ורוב ישראל שרויין שהעבודה בקרקע גופה מצוה משום יישוב א"י ולהוציא פירותי הקדושי ועל זה ציותה התורה ואספת דגנך ובוועז זורה גורן השעורי הלילה משום מצוה וכאלו תאמר לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה הי"נ לא יאמר לא אאסוף דגני מפני עסק התורה ואפשר אפילו שארי אומניו שיש בהם ישוב העולם הכל בכלל מצוה אבל כשאנו מפוזרי בעו"ה בין או"ה וכל שמרבה העולם יישוב מוסף עבודת ה' חורבן מודה ר"י לרשב"י וע"ז אנו סומכי על ר' נהוראי במתני' סוף קידושין מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד בני אלא תורה היינו בח"ל וכנ"ל ... ממש דהיינו רשב"י וחבריו האמתיים מ"מ הא לן והא להו לבני בבל כשר ולבני א"י פסול דבעי יישוב א"י ע"י ישראל.